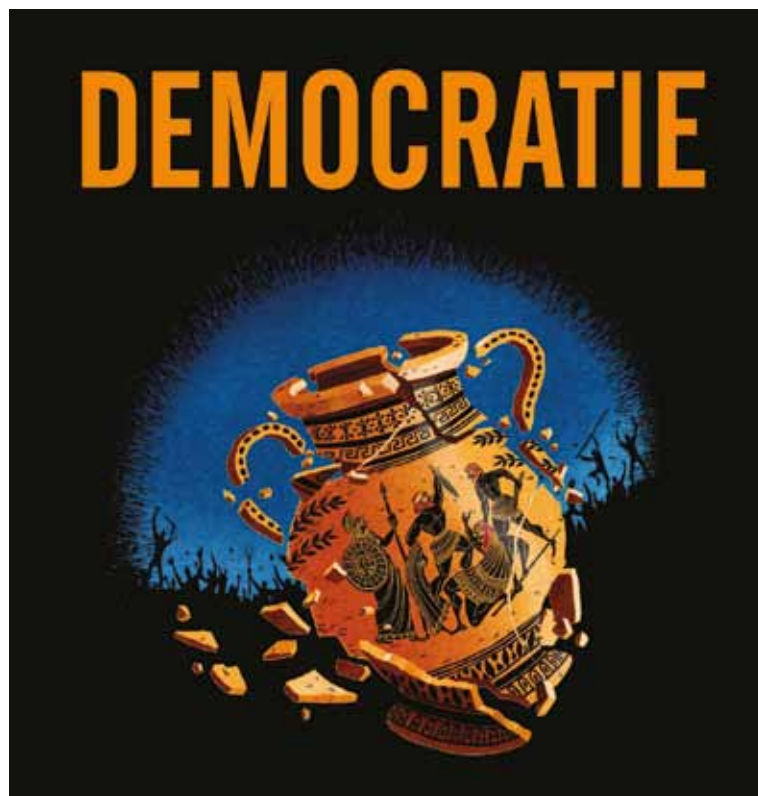

DEMOCRATIE MOET VERDEDIGD WORDEN

Hoe overtreft je de lovende ontvangst en het grote verkoopsucces van *Logicomix*, de intrigerende en spannende zoektocht naar het ontstaan van de moderne wiskunde, aan de hand van het verhaal van Bertrand Russell? De makers van deze in Nederland bijvoorbeeld door de *Volkscrant* (opname in hun webshop) gepushte *graphic novel* kwamen uit bij weer zo'n machtig en ambitieus concept: het ontstaan van de (Atheense) democratie. Ditmaal wordt het uitgelegd aan de hand van Leander, een fictieve vazenschilder, wiens vader bij toeval aanwezig is bij de moord op de tiran Hipparchos en daarop zelf wordt omgebracht. Hoewel *Democratie* een fascinerend boek is – het is een fascinerend verhaal – is het niet waarschijnlijk dat het het succes van *Logicomix* gaat benaderen. *Democratie* is een striproman, een verhaal gebaseerd op de elkaar regelmatig tegensprekende klassieke en moderne bronnen. Waar in *Logicomix* is gekozen voor het perspectief van Bertrand Russell, is in dit boek bewust niet gekozen voor bijvoorbeeld een vertelling vanuit het standpunt van Kleisthenes, maar vanuit de fictieve jongeling Leander, die zo aanwezig kan zijn bij verschillende gebeurtenissen, die de verschillende visies op het ontstaan van de Atheense democratie weerspiegelen. Dat maakt het verhaal overigens minder doorgrondelijk. De hoeveelheid personages, de intriges, de door de goden ingegeven visioenen, maken het geen eenvoudig verhaal. Terecht, natuurlijk: het ontstaan van democratie is geen eenvoudig verhaal.

DEMOCRATIE. Alecos Papadatos, Abraham Kawa, Annie Di Donna (Lebowski, Amsterdam 2016), 236 blz., € 19,99

In de toelichting (dertig bladzijden; ook over de personages) schrijven de auteurs: 'We wilden een verhaal vertellen over mensen zoals wij, die door de eeuwen heen worden geconfronteerd met de schokgolven van dit soort omwentelingen en daar het beste van moeten zien te maken.' De sleutelsceen staat op pagina 130, wanneer de auteurs Kleisthenes in de Stadsraad het volgende laten zeggen: 'We hebben 't allemaal gehad, alles geprobeerd, monarchen, tirannen, de kracht van enkelen. Het principe is altijd hetzelfde: controle. En allemaal hebben ze dezelfde zwakte. Ze zijn instabiel. Koningen vertrouwen op trouwe troepen, op makke slaven. En wij aristo's proberen het volk tevreden te houden met beloften van land en uitnodigingen voor exclusieve feesten en aangename voortekenen van de goden. In het kort, wij mannen van macht leven constant in angst vanwege het geteisem dat we regeren.'

Waarna hij concludeert: 'Als dat volk, zoals Hippias, Peisistratos en Solon altijd zeiden, de belangrijkste macht is, geef het volk dan de macht. Laat ze stemmen en ermee leren omgaan, laat hen de staat zijn.' Kleisthenes en zijn medestanders worden verbannen, Spartanen beschermen (in het boek) de aristocraten, maar het blijft onrustig. Het volk komt in opstand uit protest tegen de ontbinding van de Raad, waarop de machthebbers en Spartanen zich terugtrekken op de citadel. Wanneer de laatsten zich 'strategisch' terugtrekken, wordt Kleisthenes teruggeroepen. Dit is het zwakste deel van het boek; het echte begin van de democratie wordt in nog geen halve bladzijde (op pagina 189) verteld. Het boek eindigt bij het begin van de Slag bij Marathon. De boodschap: democratie moet verdedigd worden. En dat is nog steeds zo.

Ger Jan Onrust